

**ԻՏԷԱԼ ՄԸ ՊԷՏՔ Է ՍՓԻՒՌԻ
ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ,**

ԻՐԱՊԱՇՏ ԻՏԷԱԼ ՄԸ, ՈՐ ԻՐԱԿԱՆԱՆԱԼՈՒ
ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆԱՅ:
ԻՏԷԱԼ ՄԸ՝ ԱՌԱՆՅ ԴՐԱՄՏԱՅԻՆ,
ՍՈՒՏ ԽՈՍՏՈՒՄՆԵՐՈՒ:
ԱՅՍ ԻՏԷԱԼԸ

**«ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ»Ի
ԻՏԷԱԼՆ Է:**

15 ԱՊՐԻԼ 1985-ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ «ՌՈՒԲԷՆ
ՍԵԻԱԿ ԵՒ ՓՐՅՈՒԵԼԻՔ ՈՒՂԵՂՆԵՐ» ԳԻՐՔԷՆ ՀԱՏՈՒԱԾ:

ԱՅՍՕՐ ԳՆՉՈՒՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ, ՍՓԻՒՌԻ ՄԷՋ,
ՄԻԱՅԱԾ ԵՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԸ
ՇՈՒՐՋ, ԲԱՅՅ ՈՉ՝ ՀԱՅԵՐԸ: ԻՆՉՈ՞Ւ: ՈՐՈՎՀԵՏԵԻ
ԱՐԵԻՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ՈՒՋԵՐ,
ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՄԻԱՆԱՆ:

ԵՒ ԱՄԷՆ ԲԱՆ Կ՛ԸՆԵՆ, ԻՐԵՆՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ
ՄԻՋՈՅԱԻ, ԱՅՍ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏՈՒԵԼՈՒՆ ԱՐԳԵԼՔ
ԸԼԼԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

15 ԱՊՐԻԼ 1985 [ՆՈՅՆ ԳԻՐՔԷՆ ՀԱՏՈՒԱԾ] Յ.Չ.

«ԵԹԷ ՄԵՆՔ, ԿՐԱՅԻՆԵՐՍ ՈՒՆԵՆԱՅԻՆՔ
ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՈՒՆԵՅԱԾ ՍՓԻՒՌԸ, ՄԵՆՔ ԱՅՍՕՐ
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՈՒԺԸ
Կ՛ԸԼԼԱՅԻՆՔ»: ԿՐԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՍ ԸՍԱԾՆԵՐԸ, 1986-թ.ԻՆ ՆԻՍ-Ի
«ՌՈՒԲԷՆ ՍԵԻԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՈՒՆ»Ը ԱՅՅԵԼՈՂ
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԴԳԷՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՅԱՅՏՆԱԲԵՐԵՅ՝
ԻԲՐ ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՊԱՏԳԱՄ՝ ՈՒՂՂՈՒԱԾ
ՍՓԻՒՌԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ԿՐԷԺ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ)

ՄԵՐ ԱՅՍ ՅՕԴՈՒԱԾԸ ԿԸ ՉՕՆԵՆՔ՝ ՀԱՄԱ-ՍՓԻՒՐԷԱԶԱՅ ԳՈՆԿՐԷՄԻ
ՄԸ ԿԱՅԱՅՄԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԻ ՈԱՀԿԻՐԱՅ ՄԵԹՐ ԳԱՄՊԱՐ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆԻՆ

ԲԱՅՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻՒՌԸ, ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ՉԷ...

Մտածեցէք անգամ մը...-

Ի՞նչ եղան՝ մանաւանդ Աճի քաղաքին կործանումէն յետոյ ստեղծուած Երոպայի հայկական գաղութները: Ի՞նչ եղան Լեհաստանի, Ռումանիոյ, Հունգարիոյ, Վենետիկի և Ամսթերտամի հայկական գաղութները...:

Սփիւռքահայ ժողովուրդ, ձեզի կը հարցնենք: Դուք ո՞ր աստիճան հայկականութեամբ համակուած էիք, ձեր նոր հասած աստեղները այդ օտար երկիրներու մէջ:

Եւ հիմա, ի՞նչ մնացած է այսօր ձեր «Հայկականութենէն»:

Մանաւանդ ո՞ր աստիճան հայ են ձեր զաւակները և մասնաւորապէս ձեր թոռնիկները... հայերէն խօսիլ, գրել ու կարդալ գիտե՞նք...:

Մեր փորձառութեամբ ըսենք...-

1.- Առաջին սերունդը հայերէն կը խօսի: Բայց հայերէն չկարդար ու չի գրեր...:

2.- Երկրորդ սերունդը՝ ո՛չ հայերէն կը խօսի, ո՛չ կը գրէ և ոչ ալ կը կարդայ: Բայց հայ է (իբր թէ):

3.- Երրորդ սերունդը՝ «Իմ նախնիներս հայ են եղեր» պիտի ըսէ:

4.- Չորրորդ սերունդը՝ խառն ամուսնութիւններով «Կորսուած» հայ մըն է արդէն:

* * *

Սենք այս գաղափարները կը յայտնենք 1985-թ. էն ի վեր:

Եւ մեր այս ըսածները առաջին անգամ հրատարակուեցան 1985ին Յուլիս Պէյրուֆի «Արարատ»ին մէջ, մեր հոգեղբայր Ժիրայր Նայիրիի խմբագրապետութեան շրջանին:

Յետոյ՝ 13 Օգոստոս 1986-ին, Նիսի մէջ, «Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն»ի բացման օրը, ի ներկայութեամբ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան [Հ.Բ.Ը.Մ.] Պատասխանատու Քարտուղար Պերճ Սեդրակեանի [այժմ՝ Հ.Բ.Ը.Մ.ի նախագահ]:

Այստեղ կը հրատարակենք 13 Օգոստոս 1986-ին Նիսի մէջ, «Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն»ի բացման օրուան պատմական նկար մը՝ պատկերին մէջ կերելին՝ ձախէն աջ՝ Գարեգին Վարդապետ Պէքճեան [այժմ՝ Արքեպս. և Գերմանիոյ Առաջնորդ], Յովհաննէս Չիլիկցիբեան, Իրմա Չիլիկցիբեան, Շամիրամ Սեւակ, Պերճ Սեդրակեան [այժմ՝ Հ.Բ.Ը.Մ.ի նախագահ], Տօքթ. Ադամեան [Ֆրանսայի Հ.Բ.Ը.Մ.ի նախագահ] Տարօն Վարդապետ Ճէրէճեան [այժմ՝ Եպս.]:

Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն-ի բացման օրը մեր կատարած ելոյթին մէջ ըսինք թէ՛

«Յիշեցէք Երոպայի նախկին հայ գաղութները՝ որոնցմէ այսօր ոչ մէկ բան մնացած է:

Ներկայի Հայկական Սփիւռքն ալ, քանի մը սերունդներ յետոյ, մեր կորսւած հայկական գաղութներուն ճակատագրին պիտի ենթարկուի... անխուսափելիօրէն. բայց այսօր, փա՛ռք տանք, որ բարգաւաճ հայրենիք մը ունինք՝ Սովետական Հայաստանը... մեր բոլոր ուժերը Մայր հայրենիքին օգտին պիտի յատկացնենք՝ որովհետեւ միայն Մայր հայրենիքի հողն է իրականը և յաւիտենականը»:

«Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն»ի մէջ... Չախէն աջ՝ Գարեգին Վարդապետ Պէքեան, Յովհաննէս Չիլինկիրեան, Իրմա Չիլինկիրեան, Շամիրամ Սեւակ, Պերճ Սեդրակեան: Աջէն ձախ՝ երկրորդը՝ Տարօն Վարդապետ Ճէրէճեան:

Յետոյ՝ 1987-թ.ին, Փարիզի մէջ կատարուած Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան համաժողովին, իբրև COTE D'AZUR-ի Հ.Բ.Ը.Մ.ի պատասխանատու, նոյն գաղափարները, նոյն տեսակէտները յայտնեցինք ի ներկայութեան Հ.Բ.Ը.Մ.ի նախագահ Ալեք Մանուկեանի...

Եւ այսօր, սրտի մեծ գոհունակութեամբ և ուրախութեամբ կը տեսնենք, որ Հ.Բ.Ը.Մ.ի ներկայի նախագահը՝ Պրն. Պերճ Սեդրակեան, Միութեան առաջին նպատակ ըրած է՝ բոլոր ուժերը համախմբել օգնելու համար Մայր հայրենիքին... Յաւերժական Հայաստանին...

Դեկտեմբեր 1986-թ.ին, Նիս-ի «Ռուբէն Սեւակ Յիշատակի Տուն» այցելեց Սովետական Հայաստանի Գրողներու Միութեան Նախագահ Վարդգէս Պետրոսեանը:

Այսօր, գրեթէ 23 տարիներ անցած են Վարդգէս Պետրոսեանի Նիս այցելութենէն:

Եւ մինչեւ այսօր մեր յիշողութեան մէջն են անոր յայտնած հայրենասիրական գաղափարները:

Վարդգէս Պետրոսեանը այն շրջանին, Սովետական Հայաստանի առաջնակարգ և շատ գնահատուած գրողներէն մէկն էր:

Իր շատ, խոր հայկական ոգիով գրած վեպը խանդավառած էր Հայաստանի ժողովուրդը:

Եւ մանաւանդ՝ իբր երիտասարդ մտաւորական, շատ ճշգրիտ անտանձնաչուններ կատարած էր հայկական Սփիւռքի մասին...

Եւ «Ռուբէն Սեւակի Յիշատակի Տուն» այցելած օրը մեզի պատմեց՝ մեր ուղեղին մէջ մխրճուած հետեւեալ եղելութիւնը.

«Միջոց մ'առաջ, տեսակցութիւն մ'ունեցայ Վրաստանի Գրողներու Միութեան նախագահին հետ:

Եւ Վրաց Գրողներու Միութեան նախագահը ինձի շատ անսպասելի յայտնութիւն մը կատարեց...

Ան շատ ոգեւորուած ձայնով մը, սապէս ըսաւ...

«Եթէ մենք՝ վրացիներս, ունենայինք հայերուն ունեցած Սփիւռքը, մենք այսօր Սովետական Միութեան ամենամեծ ուժը կ'ըլլայինք»

Այստեղ կը հրատարակենք Վ ա Ր Պ գ է ս Պետրոսեանի Նիս այցելութենէն երեք պատմական նկարներ՝

Սովետական Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախագահ Վարդգէս Պետրոսեան 7 Դեկ-

տեմբեր 1986-թ.ին Նիսի մէջ, տեղւոյն հայկական եկեղեցիին առջեւ:

Սովետական Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախագահ Վարդգէս Պետրոսեան 7 Դեկտեմբեր 1986-թ.ին, Նիս-ի մէջ, Ռուսական եկեղեցիին առջեւ...

Վարդգէս Պետրոսեանի հետ միասին հիացումով դիտեցինք՝ Ռուսական եկեղեցիին գմբէթներուն վրայի խաչերուն տակ ճգնուած թրքական մահիկները:

7 Դեկտեմբեր 1986-ին, Նիս-ի օդակայանին մէջ, դէպի Փարիզ և Հայաստան մեկնումին օրը՝ Յ.Զ. և Վարդգէս Պետրոսեան:

Վ. Պետրոսեան Նիսի ռուսական եկեղեցիին առջեւ

(→էջ 3)

ԻՏԵՒԼ ՍԸ ՊԵՏՔ Է ՍՓԻՒՌԻ... (Ծար. էջ 2-էն)

Յ. Չիլինկիրեան և Վարդգէս Պետրոսեան

**

Մենք այստեղ օգտակար և այժմեական կը նկատենք՝ հրատարակել 15 Ապրիլ 1985-թ.ին, Փարիզի մէջ լոյս տեսած «Ռուբէն Սեւակ և Փրցուելիք Ուղեղներ» գիրքին վերջաբանը.

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ ԵՒ «ՓՐՑՈՒԵԼԻՔ ՈՒՂԵՂՆԵՐ»

Ջ. Մաս

Արեւմտահայր շատ մը արժանիքներ ունի. բայց ան, այս արժանիքները ընդհանրապէս իր անձնական շահերուն համար կը գործածէ:

Այնպէս որ, սա խօսքը՝ քիչ բացառութիւններով, դժբախտաբար իրականութիւն է:

Մէկ Հայ շատ բան կ'արժէ: Երկու Հայ ոչինչ կ'արժէ:

Հայը կը վախնայ իրականութիւններէ. իր հանդիսողը իրովել չ'ուզեր:

Հայր կարճատես է, իր անձնական շահերը և ազգային շահերը իրար կը խառնէ: Հոգին՝ շատ անուշ է, նոյնիսկ թող աշխարհը փլի, բայց միայն ինք ապրի:

Եղեռնէն ազատած սերունդը, Սփիւռքի տարածքին վրայ կրցաւ ապրիլ, առանց դոյզն չափով իսկ անհանգիստ բլլալու, առանց ըմբոստանալու իրենց ազգակիցներուն դէմ կատարուած ցեղասպանութեան:

Ապրեցաւ միայն գոյութիւնը պահելու բնագոյով, ինքզինք ազատելու, վերապրելու համար, ցիրուցան եղած ոչխարներու պէս, հոս-հոն քշուեցաւ, առանց հովիւի:

Բայց բուն յանցաւորները հովիւներն են, որոնք չժողուեցին իրենց ոչխարները: Այդ հովիւները՝ Հայ կրօնական և համայնքային Առաջնորդներն են, և մանաւանդ՝ Հայ գրողները: Անոնք չհասկցան իրենց ազգային պատասխանատուութիւնը:

Հայ գրողները քիչ բացառութիւններով, Ռուբէն Սեւակին ըսածին պէս՝ «Գրիչնին կը թաթխեն Հայ Ազգին արիւնին մէջ» և Հայ տառերով բաներ կը գրեն, որոնք հայկականութեան հետ բնաւ կապ չունին, և կը ծառայեն Հայուն աւելի շատ օտարանալուն և կորսուելուն, Սփիւռք ըսուած խառնարանին մէջ: Սփիւռքը Պոլիս չէ, որ Թուրքերէն վախնալով լռէ. և Սփիւռքը իր պատմական պարտականութիւնը ունի:

Սփիւռքը մէջտեղ եկաւ Եղեռնով: Ամէն Հայ ընտանիք իր հարազատներուն, Թուրքերուն կողմէ մեղացուելուն ցաւը ունի իր սրտին մէջ: Եւ այս ցաւը Հայերը իրար միացնող ամենէն մեծ ուժն է՝ Հայ մնալու համար:

Եւ այս ցաւով տառապող ամէն հայ, Սփիւռքի մէջ իր տեսակէտը ունի, անիրաւուած Հայ Դատին լուծման համար:

Ոմանք ամէն օր անէծք կարդալով Թուրքին, կը հաւատան, որ Աստուած անոնց պատիժը պիտի տայ:

Ոմանք Հայ եկեղեցիին ճամբով փրկութեան կը հաւատան, որ մեզ 17 դարեր հայ պահեց:

Ոմանց համար ալ Հայ մշակոյթը, Հայ լեզուն, Հայ դպրոցը միակ ազատարար միջոցներն են փրկութեան:

Եւ երիտասարդ սերունդը այս բոլորը անբաւարար կը համարէ և միակ փրկութեան ճամբան կը նկատէ բռնի ուժը, Զինեալ Պայքարը:

Բնական է՝ ամէն տեսակէտ իր իրականութեան բաժինը ունի: Տուն մը շինելու համար ամէն տեսակ նախնախնութ պէտք է: Օրինակ՝ երկաթ, կրաղիւս, ստաղձ:

Բայց այս նիւթերուն մէջ ամէնէն կարեւոր բանը մոռցուած է:

Հողը, որուն վրայ տուն պիտի կառուցուի:

Փառք, հազար փառք, որ հազար տարիներ ետք մեր Հայրենի ազատ հողը ունինք, Հայաստան մը, պետութիւն մը ունինք: Եւ մենք մեր բոլոր խնդիրները միայն ու միայն Հայրենիքի շուրջ միանալով կրնանք լուծել:

Հրեաներուն՝ Իսրայէլի համար ունեցած միասնական ոգին, օրինակ ըլլալու է մեզի: Անոնց սիրենք կամ չսիրենք՝ իրենցմէ սորվելիք շատ բաներ ունինք:

Դարերով Հրեայ կրօնասպետները իրենց ազօթատեղիներուն բեմէն՝ «Գալ տարի Երուսաղէմի մէջ» ի իտէալով հասցուցին սերունդներ. այսինքն՝ Հայրենի հողի մը իտէալով ապրեցան:

19-րդ դարու վերջերը, Թէոտոր Հէրցլ յաջողեցաւ բոլոր Հրէական կազմակերպութիւնները նպատակի մը շուրջ միացնել: Անոնք իրենց դրամի, կամքի, խելքի և միութեան ուժովը 2000 տարի ետք, իրենց իտէալը իրականացուցին, Հայրենիք մը ունեցան, Իսրայէլը կազմեցին:

Եւ այսօր Իսրայէլի մէջ, 3 միլիոն հրեայ 100 միլիոն Արաբի դէմ կը դնեն իրենց գէնքի ուժովը: Բայց ամենէն աւելի՝ աշխարհի վրայ տարածուած Հրեաներու ուժովը, Սփիւռքի Հրեայ միութեան ուժովը:

Աշխարհի տարածքին գտնուող ամէն մէկ Հրեայ, իր Հայրենիքին համար մէյմէկ գինուոր է, և ամէն տեսակ զոհողութիւն և օգնութիւն կ'ընէ: Սփիւռքի Հրեայ կազմակերպութիւնները, կրօնականներու առաջնորդութեամբ, միացած են կեդրոնական ուժի մը մէջ, որոնց նշանաբանն է՝ «Ամէն բան Իսրայէլի հայրենիքին համար»:

Մենք ալ, մեր Հայ Սփիւռքը ունինք: Բայց մենք ի՞նչ կ'ընենք Սփիւռքի մէջ, մեր Հայրենիքին համար, քանի մը յարգելի անձնաւորութիւններէն, և քանի մը հայրենասիրական կազմակերպութիւններէն զատ: Սփիւռքը մեծ ուժն է Հայուն... եթէ միանանք նպատակի մը շուրջ և գիտնանք զայն գործածել Հայ Դատին լուծման համար:

Մեր առաւելութիւնը այն է Հրեաներէն, որ արդէն Հայաստան մը ունինք, մաս կը կազմէ Միութեան մը, որ աշխարհի ամենահզօր պետութիւններէն մէկն է, և այս պետութեան պաշտպանութիւնը և հովանաւորութիւնը կը վայելէ:

Բայց ի փոխարէն՝ Հայ Սփիւռքը, Հրեաներուն Սփիւռքին պէս միացած չէ:

Այսօր զնչուններն անգամ միացած են կեդրոնական կազմակերպութեան մը շուրջ, բայց ոչ՝ Հայերը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Արեւմտեան պետութիւնները չեն ուզեր, որ Հայերը միանան, և ամէն բան կ'ընեն, իրենց գործակալներուն միջոցաւ, այս միութեան հաստատուելուն արգելք ըլլալու համար:

Որովհետեւ Հայերու Միութիւնը՝ Հայ Դատին յաջողութիւնը ըսել է: Եւ այս՝ Արեւմտեան պետութիւններուն զինակիցը և բարեկամը եղող Թուրքերուն քայքայման պատճառ կ'ըլլայ:

Գրեթէ 170 տարի է, որ Արեւմտեան պետութիւնները իրենց քաղաքականութեան հիմնակէտը ըրած են՝ «Թուրքերը պաշտպանել Ռուսերուն դէմ»:

Եւրոպական պետութիւններն էին, որ 19-րդ դարուն սկիզբը, Օսմանեան պետութեան վերջման արգելք ըլլալու համար, արդիականացնել սկսան Օսմանեան բանակը. ենիջերիներու տեղ, Եւրոպական օրինակով «Նիզամը ճէտիղ» ըսուած նոր զինուորական կազմակերպութիւնը ստեղծեցին:

Եւրոպական պետութիւններն էին որ 1830-ին, Օսմանցիներուն հետ միասին յարձակեցան Խրիմի վրայ, յուսալով խորտակել Ռուսաստանը:

Եւրոպական պետութիւններն էին, որ Կիպրոսի կղզին փոխարէն, ծախեցին Հայկական Դատը, և արգելք եղան Ռուսերուն Արեւմտեան Հայաստանը ազատելուն:

Եւրոպական պետութիւններէն մէկը կամ միւսն էր, որ տեւական ուժ տուին Թուրքերուն՝ Ռուսերուն դէմ:

1919-թ.ին, Անաթօլիոյ մէջ ստեղծեցին Մուսթաֆա Քեմալի «Միլլի»ական շարժումը, մէկ կողմէ Հայերուն բարեկամ երեւալով՝ միւս կողմէն ալ կոնակէն զարկին Հայերուն և Հայկական Դատը թաղեցին 1923-ին, Լոզանի մէջ:

1945-ին Հենրի Թրումանն էր, որ արգելք եղաւ Կարսի և Արտաշանի՝ Թուրքերէն ետ առնուելուն. «Մեր սահմանները Կարսէն կը սկսին» բողոք՝ Ամերիկայի նախագահ՝ Թրումանն էր:

Եւ այսօր Արարատ լեռան վրայ կուտակուած և ղէպի Հայաստանի հողերը ուղղուած ամբողջական հրթիռները, Թուրքերուն զինակից Արեւմտեան պետութիւններուն կողմէ գետեղուած են:

Արեւմտեան պետութիւնները Հայաստան մը հիմնել երբեք չեն մտածած: Խօսքեր, խոստումներ շատ տուած են, մեզ իրենց կողմը հակելու, մեզ օրօրելու, մեզ Թուրքին դէմ շահագործելու համար: Մեզի «Խօսք»եր տուին, իսկ Թուրքին՝ «Զէնք»: Եւ միշտ խոստումներէ խաբուող Հայեր և Հայ կազմակերպութիւններ գտած են իրենց գործակից՝ դժբախտաբար:

Մեր պատմութեան վերջին շրջաններուն, այս Հայ կազմակերպութիւնները գործակցեցան Թուրքին հետ, գործակցեցան մեր թշնամիին բարեկամներուն հետ, և մեր հայրենիքին մեծ մասի կորուստին պատճառ եղան:

Այս մեծ աղէտը անոնց դաս չէ եղած տակաւին: Եւ դեռ այսօր ալ, այս կազմակերպութիւնները, Արեւմտեան պետութիւններուն ձեռքը գործիք ըլլալով, ազգասիրութեան կեղծ դիմակին տակ, կը շարունակեն Հայաստանին և անոր կառավարութեան դէմ իրենց թոյնը թափել:

Սփիւռքի ամբողջ հրեաներուն մէջ հրեայ մը տեսած էք, որ Իսրայէլի դէմ խօսի և անոր դէմ պայքարի: Վերջին շրջաններուն, Լիբանանի մէջ Հրեաներուն կատարած անմարդկային արարքներուն դէմ, Սփիւռքի մէջ մէկ հատ Հրեայ բողոքի ձայն հանե՞ց: Ընդհակառակը, այս անիրաւութեան չհանդուրժող օտարներուն ձայնն ալ խեղդեց իր ուժովը:

Այս Հայ կազմակերպութիւնները միութեան խօսքեր կ'ընեն: Բայց իրենց համար «Միութիւն» ըսելը՝ ամէն Հայուն կուրօրէն իրենց հպատակիլը ըսել է: Այսինքն՝ միանալ Մայր Հայրենիքի Թշնամիներուն հետ:

Այս կազմակերպութիւններն են պատճառը, որ մինչեւ այսօր, սփիւռքի մէջ, միութիւն մը չկրցանք ստեղծել: Եւ Հայ Սփիւռքը յաւիտենական չէ: Այսօրուան քաղաքակրթութեան պայմանները փոքրամասնութիւններուն շատ շուտ կը մաշեցնեն և կը ձուլեն:

Միջին Արեւելքի Հայ գաղութներուն քայքայումով զօրացած Արեւմտեան աշխարհի Հայ գաղութները, մեզ թող չխարեն:

Այս մեծ խառնարաններուն մէջ Հայերը, Միջին Արեւելքի երկիրներէն շատ աւելի շուտ ձուլման վտանգին ենթակայ են: Ժամանակը ի նպաստ Սփիւռքի Հայութեան չաշխատիր... դժբախտաբար:

Իտէալ մը պէտք է Սփիւռքի Հայութեան: Իրապաշտ իտէալ մը, որ իրականացնելու կարելիութիւն ունենայ:

Իտէալ մը՝ առանց դրախտային սուտ խոստումներու: Այս իտէալը «Ամէն բան Մայր Հայաստանի համար»-ի իտէալն է:

Այս իտէալը ընդունող բոլոր Հայ կազմակերպութիւններէ բաղկացած և Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին առաջնորդութեամբ, Սփիւռքի չափով Կեդրոնական միութիւն մը ստեղծել պէտք է:

Հաւատացեալ ըլլանք կամ ոչ, Կաթոլիկ կամ Բողոքական, Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին, Կեդրոն ունենալով էջմիածինը՝ բոլորիս համար Սփիւռքի մէջ, Հայութիւնը, Հայաստանը և Մայր Հայրենիքը կը ներկայացնէ:

Հայկական եկեղեցին, Սփիւռքի տարածքին վրայ, բոլոր Հայկական համայնքներուն մէջ, ունի իր թաղական խորհուրդները, որոնք ժողովուրդին կողմէ ընտրուած են:

Ուրեմն մենք ունինք արդէն, Սփիւռքի Հայկական Միութեան ամենակարեւոր կորիզը:

Ամէն երկրի մէջ, այս թաղական խորհուրդներու պատգամաւորներէ կազմուած Կեդրոնական Խորհուրդ մը հիմնելէ ետք, Սփիւռքի բոլոր երկիրներու Կեդրոնական Խորհուրդներու համագումարով «Սփիւռքահայ Կեդրոնական Վարչութիւն»ը հիմնել կարելի է:

Այս է ամենակարճ ճամբան Սփիւռքի Հայկական Միութեան: Հայրենիքի դէմ եղողները, այս միութեան մէջ չեն մտներ, ինքզինքնիս չխարենք:

Անոնք, մինչեւ այսօր, Հայրենիքին դէմ աշխատեցան, Սփիւռքը երկուքի բաժնեցին, 1700 տարուան Հայ եկեղեցին երկուքի բաժնեցին, և ասկէ ետքն ալ Արեւմտեան պետութիւններուն շահերուն պահանջով, այս ճամբայէն պիտի շարունակեն երթալ:

Անոնց նպատակը՝ երկու Հայաստան, երկու Եկեղեցի է:

Մեր հաւատքը՝ մէկ Հայաստան կայ, այն ալ՝ մեր ապագայի յոյսերով (→ էջ 4)

ԻՏԷԱԼ ՄԸ ՊԷՏՔ Է ՍՓԻՒՌՔԻ... (Ծար. էջ 3-էն)

Լեցուն այսօրուան Հայաստանն է: Մէկ եկեղեցի ունինք, այն ալ էջմիածինն է: «Ո՛չ» ըսէք կեղծ ազգասէրներուն, և իրապաշտ Հայրենասիրութեան դրօշակին տակ միացէ՛ք: Մայր Հայրենիքին հետ ձեռք ձեռքի տալով միայն, մենք պիտի կրնանք շահիլ մեր անիրաւուած Դատը:

Հայաստան և Սփիւռք, փոխադարձաբար իրարու զօրավիգ ըլլալով՝ պիտի կրնանք լուծել մեր բոլոր խնդիրները: Մեր ապրած երկիրներուն օրէնքներուն ընծայած կարելիութեան սահմաններուն մէջ մնալով՝ ոչ մէկը արգելք չի կրնար ըլլալ որ մենք, մեր պարտականութիւնը կատարենք մեր Մայր Հայրենիքին հանդէպ:

Այս իտէալին իրագործման պարտականութիւնը՝ Հայրենասէր մտաւորականներու, գրողներու և կրօնական քարոզիչներու վրայ կ'իյնայ:

Վար առէք դիմակները կեղծ ազգասէր տօնփիշոտներուն, որոնք մեզ, 100 տարի ամբողջ, երազներով օրօրեցին, և դեռ կը շարունակեն թունաւորել Հայ պատանիներուն մատղաշ ուղեղները, ազգասիրական կեղծ լողուններով, նման այն աղանդներուն, որոնք իրենց հաւատացողներուն մտային կարողութիւնը կը մեռցնեն:

Հայ մամուլի վարիչներ, գրողներ, մտաւորականներ և մանաւանդ կրօնական քարոզիչներ, դուք ուղեղներն էք Հայ ժողովուրդին: Ցուցուցէք խելքի, տրամաբանութեան ճամբան Հայ Սփիւռքին:

Ձեռքերնիդ խիղճերնուդ վրայ դրէք, և ոտքերնիդ հողին վրայ, Հայրենի հողին վրայ:

Միայն Մայր Հայրենիքի հողն է իրականը և յաւիտեանը:

Դո՛ւք պիտի ըլլաք վաղուան Հայութեան ստեղծիչը: Ռուբէն Սեւակի ըսածին պէս՝

«Մեզի առողջ և երիտասարդ մտաւորականներ պէտք են: Մեզի կարմիր ու մտուտ շրթներով ու ժեղ գրականութիւն մը պէտք է: Դուք ցեղին ուղեղն էք: Բայց երբ այս ուղեղը ուրիշ կերպ չի կրնար խորհիլ, քան յուսահատեցընելով մեր կենսունակութիւնը՝ մենք պիտի փրցնենք ու նետենք այդ ուղեղը»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

15 Ապրիլ 1985

* * *

Պիտի խնդրենք, որ դեռ նոր-նոր Սփիւռքի միութեան մը, Սփիւռքի միութեան մը, Սփիւռքի կառավարութեան մը անհրաժեշտութեան մասին մտածել սկսողները՝ թող լաւ ուսումնասիրեն, գրեթէ 25 տարիներ առաջ լոյս տեսած մեր այս գրութիւնը:

Յ. Զ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
(ՎՐԵԺ ՈՌԻՔԵԼՆԵԱՆ)

Երևաշաբթի 25 Օգոստոս 2009